

BAG

ინდუქსია

ბიზნეს
კლიმატი

საქართველოს ბიზნეს ასოციაცია
BUSINESS ASSOCIATION OF GEORGIA

Leibniz Institute for Economic Research
at the University of Munich

Research

IV კვარტალი 2022

სარჩევი

BAG ინდექსი	1
BAG ბიზნეს კლიმატი	1
BAG ბიზნეს კლიმატი სექტორების მიხედვით	3
დასაქმება, გაყიდვები და გაყიდვების ფასები სექტორების მიხედვით	5
ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელი ფაქტორები	8
დაფინანსება	13
მოლოდინი გაცვლითი კურსის შესახებ	15

საქართველოს ბიზნეს ასოციაციის (BAG) ინდექსი საქართველოს ბიზნეს ასოციაციის, პიემსი კვლევითი ცენტრისა და ifo ეკონომიკური კვლევების ინსტიტუტის ერთობლივი პროდუქტია. BAG ინდექსი მოიცავს BAG-ის წევრებისა და მათ ჯგუფში შემავალი კომპანიების¹ მმართველი მენეჯერების შეფასებას BAG ბიზნეს კლიმატის, BAG დასაქმების ბარომეტრის და BAG საინვესტიციო გარემოს შესახებ. პიემსი კვლევითი ცენტრი BAG ინდექსს აქვეყნებს ყოველკვარტალურად.

BAG ბიზნეს კლიმატი

BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი გამოითვლება BAG-ის წევრებისა და მათ ჯგუფში შემავალი კომპანიების გამოკითხვის საფუძველზე. კითხვარის მეშვეობით კომპანიები აფასებენ თავიანთ მიმდინარე მდგომარეობას და მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს². კომპანიები, ასევე, აფასებენ გაყიდვების, გაყიდვების ფასების და დასაქმებულთა რაოდენობის ცვლილებას გასულ და მიმდინარე კვარტლებში და აფიქსირებენ მოლოდინს მომდევნო კვარტლისთვის. დამატებით, კომპანიები ასახელებენ თავიანთი ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელ ფაქტორებს, აფიქსირებენ გაცვლითი კურსის შესახებ არსებულ მოლოდინს, და აფასებენ ფინანსებზე ხელმისაწვდომობას. მიმდინარე კვარტალში კომპანიებმა ასევე შეაფასეს შრომითი რესურსების საჭიროება. აღნიშნული ინდექსის ფარგლებში, BAG-ის წევრები და მათ ჯგუფში შემავალი კომპანიები გადანაწილდა ოთხ სექტორში: ვაჭრობა, მომსახურება, მრეწველობა და მშენებლობა. 2022 წლის მეოთხე კვარტლის გამოკითხვა ჩატარდა 2022 წლის 14-27 ნოემბრის პერიოდში.

2022 წლის IV კვარტალში, გამოკითხულმა კომპანიებმა თავიანთი მიმდინარე მდგომარეობა და მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინი დადებითად შეაფასეს. 2022 წლის IV კვარტალში, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელმა 44.4 ეულა შეადგინა, მათ შორის, ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობის მაჩვენებელი 37.6, ხოლო ბიზნესის მოლოდინის მაჩვენებელი 51.4 ეულაა.

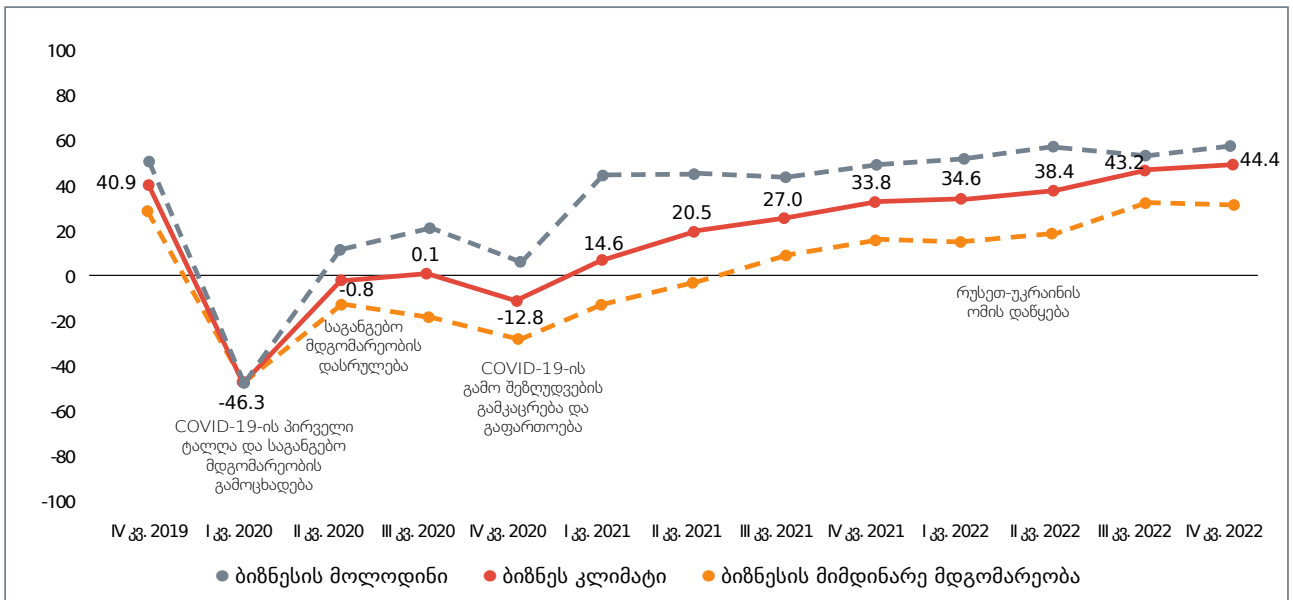
2022 წლის IV კვარტალში, 2022 წლის III კვარტალთან შედარებით, BAG ბიზნეს კლიმატი 1.2 ქულით გაუმჯობესდა. აღნიშნულ პერიოდში, გამოკითხული კომპანიების მიერ მიმდინარე მდგომარეობის შეფასება გაუარესდა 1.4 ქულით, ხოლო მომდევნო 6 თვის მოლოდინის მაჩვენებელი გაუმჯობესდა 3.9 ქულით.

2022 წლის IV კვარტლის შედეგები, გაუმჯობესებულია 2021 წლის IV კვარტალთან შედარებით, როდესაც BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი 33.8-ს, მიმდინარე მდგომარეობის შეფასება 18.8-ს, ხოლო მომდევნო 6 თვის მოლოდინის ქულა 49.8-ს შეადგენდა.

აღსანიშნავია, რომ 2021 წლის I კვარტლიდან BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი დადებითა და უმჯობესდება. 2021 წლის I და II კვარტლებში აღნიშნულს ძირითადად განაპირობებდა მომდევნო 6 თვის ოპტიმისტური მოლოდინი. თუმცა 2021 წლის III კვარტლიდან BAG ბიზნეს კლიმატის დადებით მაჩვენებელს ოპტიმისტურ მოლოდინთან ერთად, ასევე, განაპირობებს გამოკითხული კომპანიების უმრავლესობის მიერ მიმდინარე მდგომარეობის დადებითი შეფასება (იხილეთ გრაფიკი 1).

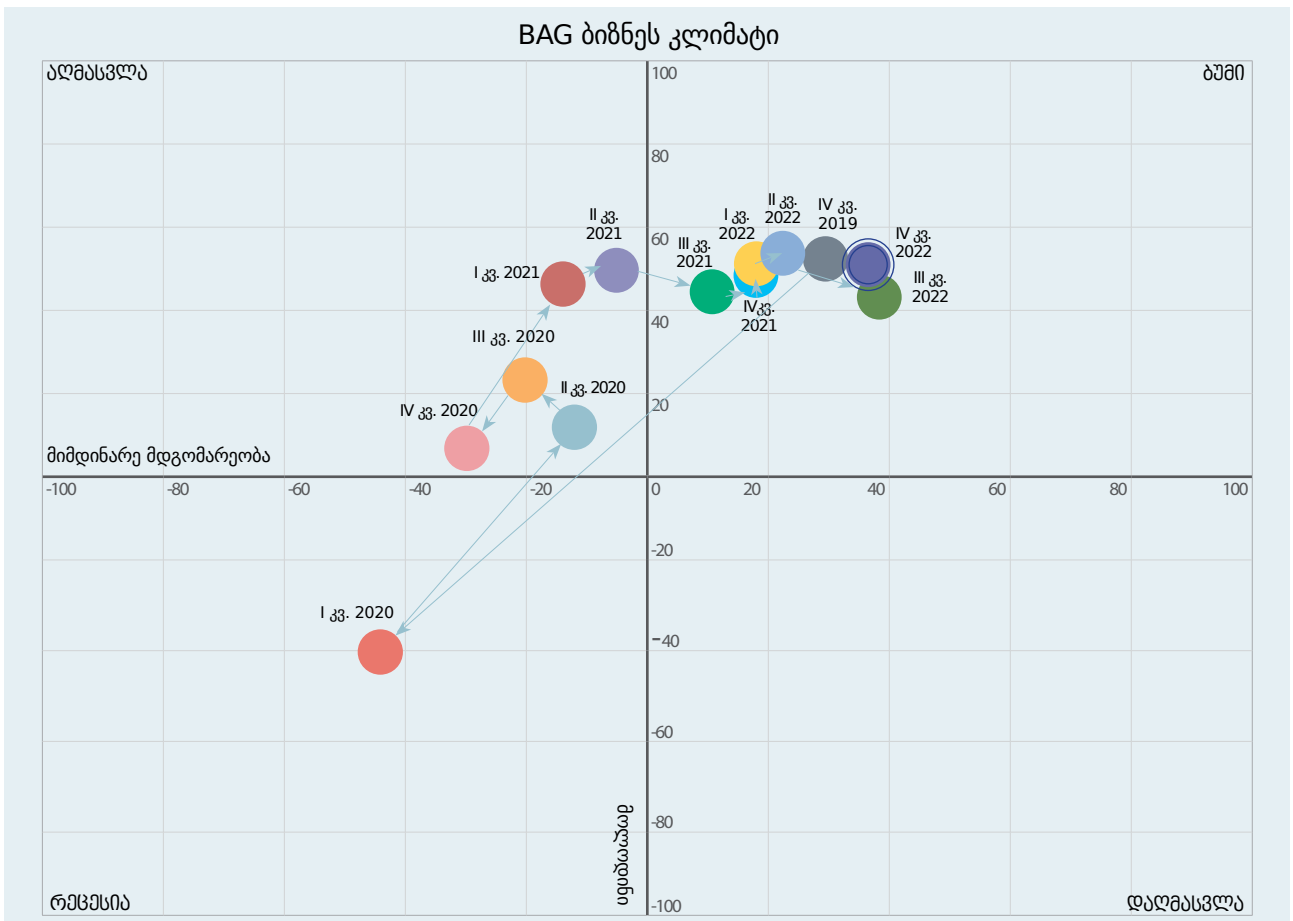
¹ 2021 წლის I კვარტალში BAG ინდექსის მეთოდოლოგიაში განხორციელდა ცვლილება, კერძოდ გაიზარდა გამოსაკითხი კომპანიების რაოდენობა: გამოსაკითხ კომპანიათა ბაზას დაემატა BAG-ის წევრების ჯგუფში შემავალი კომპანიები.

² საბალანსო მნიშვნელობა მიმდინარე მდგომარეობისთვის არის სხვაობა „კარგი“ და „ცუდი“ შეფასებების პროცენტულ წილებს შორის, ხოლო საბალანსო მნიშვნელობა მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინისათვის არის სხვაობა „უფრო ხელსაყრელი“ და „ნაკლებად ხელსაყრელი“ შეფასებების პროცენტულ წილებს შორის. BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი წარმოადგენს ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობისა და მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინის საბალანსო მნიშვნელობების ტრანსფორმირებულ საშუალოს. BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი შესაძლოა იყოს -100-სა და +100-ს შორის. +100 ნიშნავს, რომ ყველა გამოკითხული ბიზნესი მიმდინარე მდგომარეობას და მოლოდინს აფასებს დადებითად, ხოლო -100 ნიშნავს, რომ ყველა გამოკითხული ბიზნესი მიმდინარე მდგომარეობას და მოლოდინს აფასებს უარყოფითად.

გრაფიკი 1: BAG ბიზნეს კლიმატი, ბიზნესის მთლიანი და ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობა

2022 წლის IV კვარტალში, 2022 წლის III კვარტლის მსგავსად, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი **ბუმის** ფაზაში იმყოფება.

გრაფიკი 2: BAG ბიზნეს კლიმატი

გრაფიკი 2 საკოორდინატო სიბრტყეზე ასახავს დამოკიდებულებას ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობასა და ბიზნესის მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს შორის. თავის მხრივ, საკოორდინატო სიბრტყის მეოთხედები შესაბამისი სახელებით აღინიშნება, კერძოდ, აღმასვლა, ბუმი, დაღმასვლა და რეცესია:

- თუკი გამოკითხული კომპანიები ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობას აფასებენ უარყოფითად, ხოლო მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს დადებითად, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი მოხვდება „**აღმასვლის**“ მეოთხედში.
- თუკი გამოკითხული კომპანიები ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობას და მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს აფასებენ დადებითად, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი მოხვდება „**ბუმის**“ მეოთხედში.
- თუკი გამოკითხული კომპანიები ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობას აფასებენ დადებითად, ხოლო მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს უარყოფითად, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი მოხვდება „**დაღმასვლის**“ მეოთხედში.
- თუკი გამოკითხული კომპანიები ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობას და მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს აფასებენ უარყოფითად, BAG ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი მოხვდება „**რეცესიის**“ მეოთხედში.

BAG ბიზნეს კლიმატი საქართვების მიხედვით

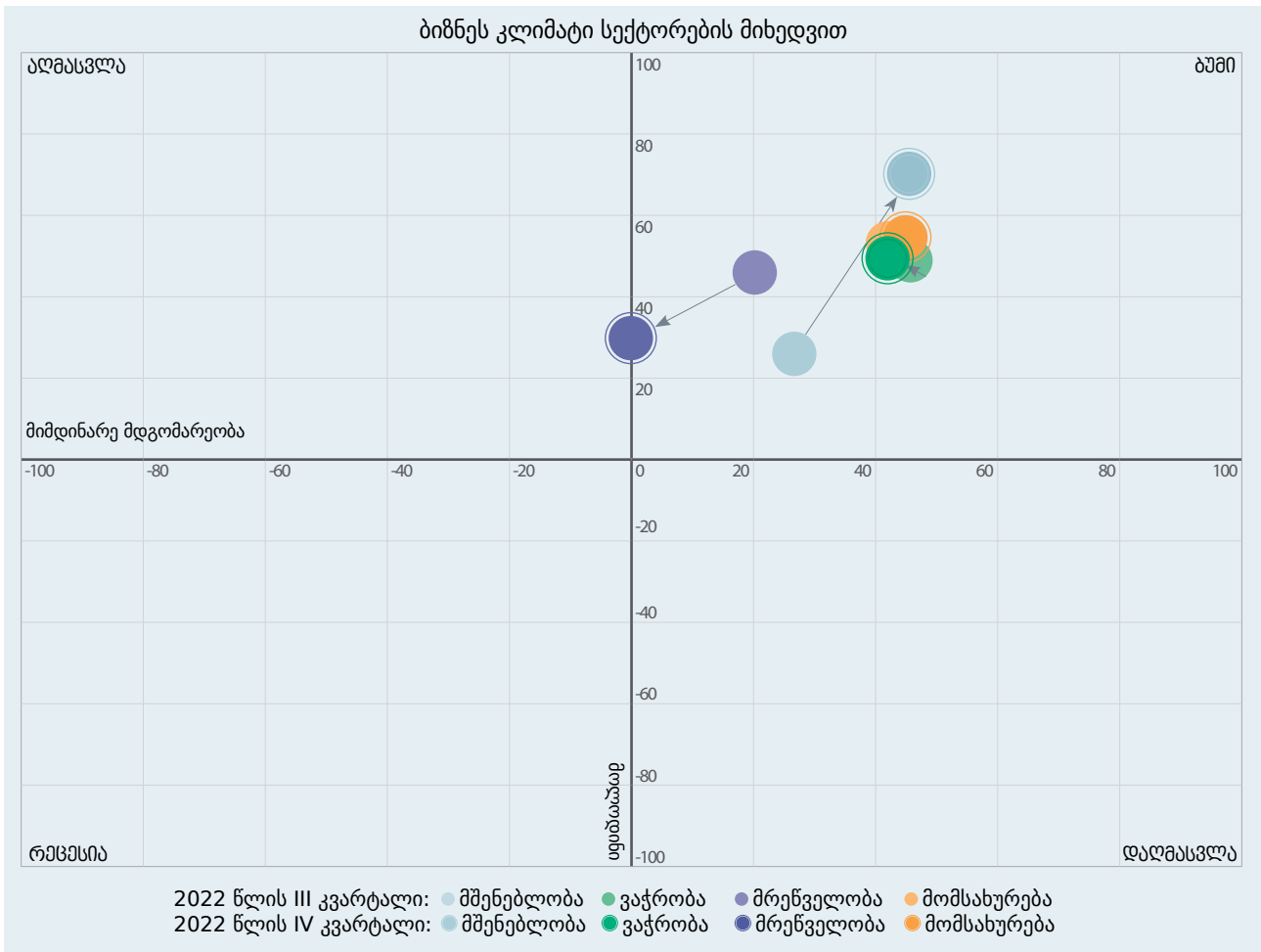
2022 წლის IV კვარტალში **ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი** ყველა სექტორში დადებითია. 2022 წლის IV კვარტალში, 2022 წლის III კვარტალთან შედარებით, აღნიშნული მაჩვენებელი გაუმჯობესდა მშენებლობისა და მომსახურების სექტორებში, ხოლო მრეწველობისა და ვაჭრობის სექტორებში გაუარესდა (იხილეთ გრაფიკი 3).

2022 წლის IV კვარტალში, 2022 წლის III კვარტალთან შედარებით, **ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობის** შეფასება გაუმჯობესდა მშენებლობისა და მომსახურების სექტორებში, ხოლო მრეწველობისა და ვაჭრობის სექტორებში გაუარესდა. სექტორებს შორის, მიმდინარე მდგომარეობა ყველაზე დადებითად შეფასდა მშენებლობის სექტორის მიერ. აღნიშნულს შესაძლოა, განაპირობებდეს სექტორში გაზრდილი გაყიდვები და გაყიდვების ფასები (მშენებლობის სექტორში კომპანიათა 36%-მა დააფიქსირა 2022 წლის IV კვარტალში გაყიდვების ზრდა, ხოლო 54.5%-მა ფასების ზრდა).

რაც შეეხება **ბიზნესის მომდევნო ექვსი თვის მოლოდინს**, 2022 წლის IV კვარტალში, მაჩვენებელი დადებითია ყველა სექტორისთვის. სექტორებს შორის ყველაზე ოპტიმისტური მოლოდინი მშენებლობის სექტორში ფიქსირდება. აღსანიშნავია, რომ 2022 წლის III კვარტალთან შედარებით, მაჩვენებელი მნიშვნელოვნად არის გაუმჯობესებული (45.4 ქულით) მშენებლობის სექტორში, ხოლო მრეწველობის სექტორში მაჩვენებლის გაუარესება შეინიშნება (15.9 ქულით). რაც შეეხება ვაჭრობისა და მომსახურების სექტორებს, ბიზნესის მოლოდინის მაჩვენებელი მცირედით გაუმჯობესებულია.

ცხრილი 1: საბალანსო მნიშვნელობები სექტორების მიხედვით 2022 წლის IV კვარტალში

სექტორი	ბიზნეს კლიმატი	ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობა	ბიზნესის მოლოდინი
ვაჭრობის სექტორი	46.7	41.9	51.6
მომსახურების სექტორი	48.8	45.2	52.4
მრეწველობის სექტორი	14.8	0.0	30.8
მშენებლობის სექტორი	58.7	45.5	72.7
ყველა სექტორი	44.4	37.6	51.4

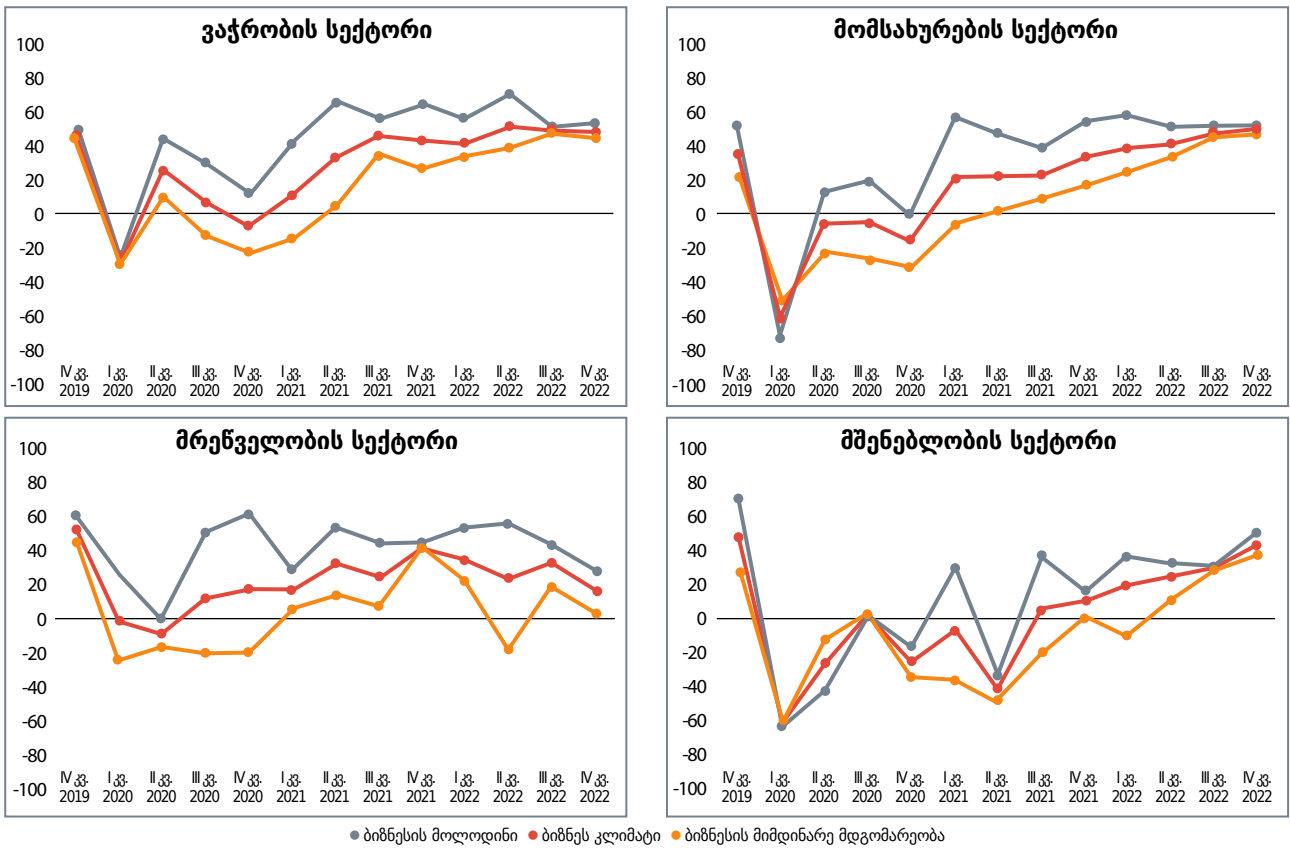

გრაფიკი 3: ბიზნეს კლიმატი სექტორების მიხედვით 2022 წლის III და 2022 წლის IV კვარტლებში

2021 წლის I კვარტლიდან ვაჭრობის, მრეწველობის და მომსახურების სექტორებში ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი დადებითია. სექტორებში არსებულ ბიზნეს კლიმატის დადებით შეფასებას განაპირობებს როგორც ოპტიმისტური მოლოდინის არსებობა, ასევე, მიმდინარე მდგომარეობის პოზიტიური შეფასება.

ვაჭრობის, მომსახურების და მრეწველობის სექტორებში ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი 2021 წლის I კვარტლიდან, წინა წლის შესაბამის პერიოდებთან შედარებით, ძირითადად უმჯობესდებოდა. გაუმჯობესების ტენდენცია ვაჭრობის და მომსახურების სექტორებში 2022 წლის IV კვარტალშიც შენარჩუნდა. ხოლო მრეწველობის სექტორში 2022 წლის IV კვარტალში, 2021 წლის IV კვარტალთან შედარებით, ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი გაუარესდა.

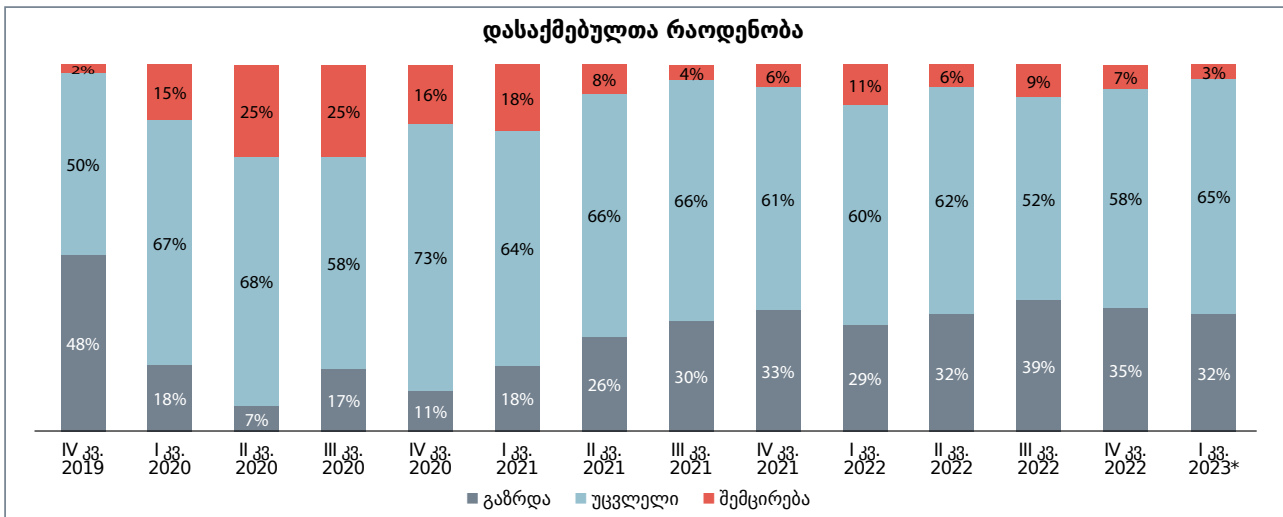
მშენებლობის სექტორში 2021 წლის I და II კვარტალში ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებელი უარყოფითი იყო, თუმცა 2021 წლის III კვარტლიდან, მაჩვენებელი დადებითია და წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, უმჯობესდება. 2022 წლის II კვარტალამდე, მშენებლობის სექტორში ბიზნეს კლიმატის მაჩვენებლის გაუმჯობესებას ძირითადად განაპირობებდა ბიზნესის ოპტიმისტური მოლოდინი, ხოლო 2022 წლის II კვარტლიდან ოპტიმისტურ მოლოდინთან ერთად, მიმდინარე მდგომარეობის დადებითი შეფასებაც. ასევე, აღსანიშნავია, რომ 2022 წლის IV კვარტალში მშენებლობის სექტორში მნიშვნელოვნადაა გაუმჯობესებული როგორც ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობა, ასევე ბიზნესის მოლოდინი (იხილეთ გრაფიკი 4).

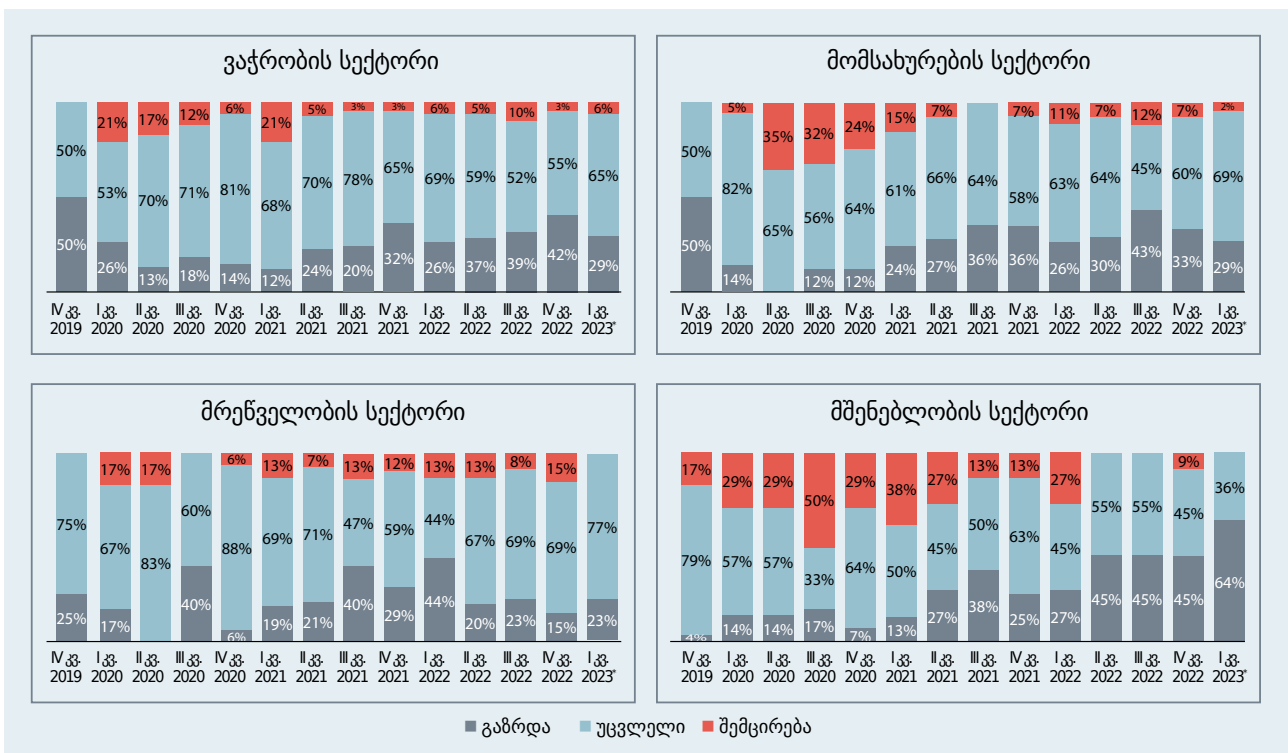
გრაფიკი 4: ბიზნეს კლიმატი, ბიზნესის მოლოდინი და ბიზნესის მიმდინარე მდგომარეობა ვაჭრობის, მომსახურების, მრეწველობის და მშენებლობის სექტორებში

დასაქმება, გაყიდვები და გაყიდვების ფასები სექტორების მიხედვით დასაქმება

- ✘ 2022 წლის IV კვარტალში, გამოკითხულ კომპანიათა 35%-მა განაცხადა, რომ მათთან დასაქმებულთა რაოდენობა იზრდება. რაც შეეხება 2023 წლის I კვარტლის მოლოდინს, გამოკითხული კომპანიების 32% ელის დასაქმებულთა რაოდენობის ზრდას (იხილეთ გრაფიკი 5).
- ✘ სექტორებს შორის, 2022 წლის IV კვარტლის მდგომარეობასა და 2023 წლის I კვარტლის მოლოდინს დასაქმებულთა რაოდენობის შესახებ ყველაზე პოზიტიურად მშენებლობის სექტორში აფასებენ (იხილეთ გრაფიკი 6).
- ✘ 2022 წლის IV კვარტლის მდგომარეობას დასაქმებულთა რაოდენობის შესახებ ყველაზე ნეგატიურად მრეწველობის სექტორში აფასებენ (15.4%-მა განაცხადა, რომ მათთან დასაქმებულთა რაოდენობა მცირდება).

გრაფიკი 5: დასაქმებულთა რაოდენობა BAG-ის წევრ და მათ ჯგუფში შემავალ კომპანიებში³

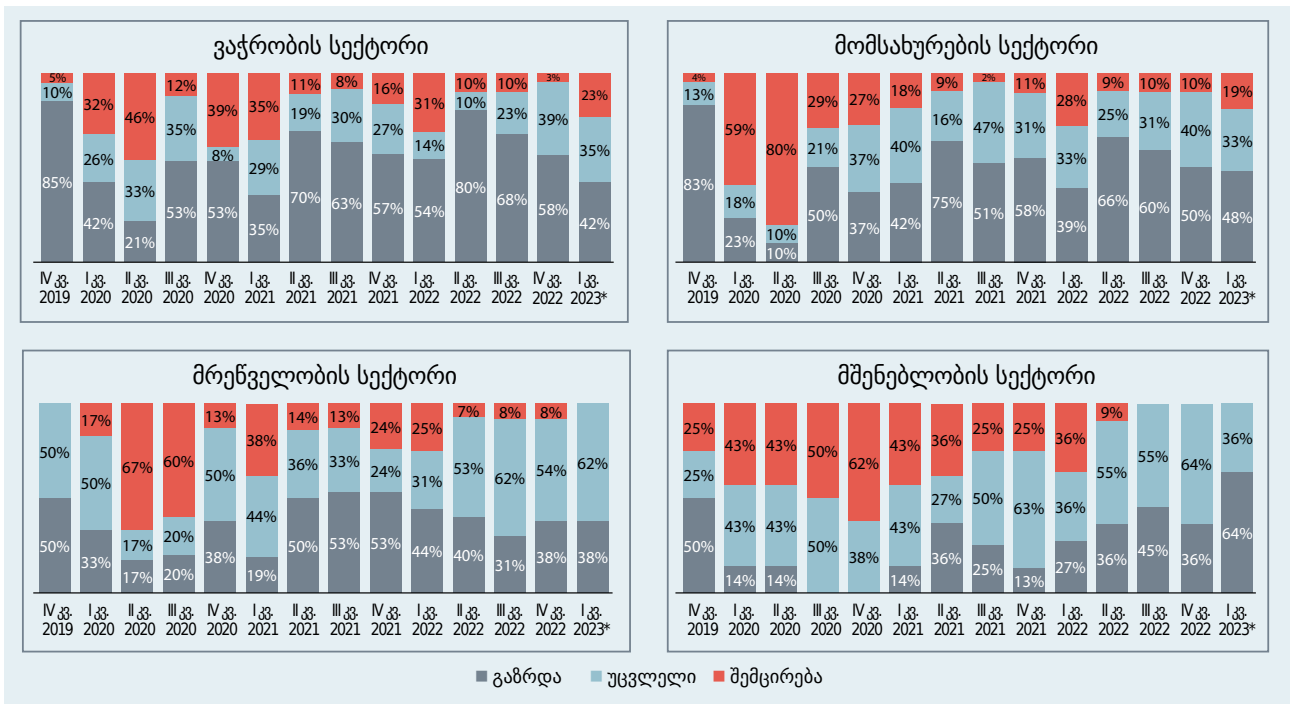
გრაფიკი 6: დასაქმებულთა რაოდენობა ვაჭრობის, მომსახურების, მრეწველობის და მშენებლობის სექტორებში

გაყიდვები/მოთხოვნა/ადგილობრივი წარმოება

- გაყიდვების მხრივ, სექტორებს შორის, 2022 წლის IV კვარტლის მდგომარეობას ყველაზე პოზიტიურად ვაჭრობის სექტორში აფასებენ. ხოლო 2023 წლის I კვარტალში გაყიდვების მიმართულებით ყველაზე პოზიტიური მოლოდინი მშენებლობის სექტორში ფიქსირდება (იხილეთ გრაფიკი 7).
- 2022 წლის IV კვარტლის მდგომარეობას გაყიდვების მიმართულებით ყველაზე ნეგატიურად მომსახურების სექტორში აფასებენ (10%-მა განაცხადა რომ მათი გაყიდვები მცირდება). ხოლო ყველაზე ნეგატიური მოლოდინი გაყიდვების მიმართულებით ვაჭრობის სექტორში ფიქსირდება, სადაც გამოკითხულ კომპანიათა 23% მოელის, რომ მათი გაყიდვები 2023 წლის I კვარტალში შემცირდება.

³ დამრგვალების გამო ანგარიშში მოცემულ ზოგიერთ გრაფიკებში მონაცემთა ჯამი ზუსტად 100%-ის ტოლი არ არის.

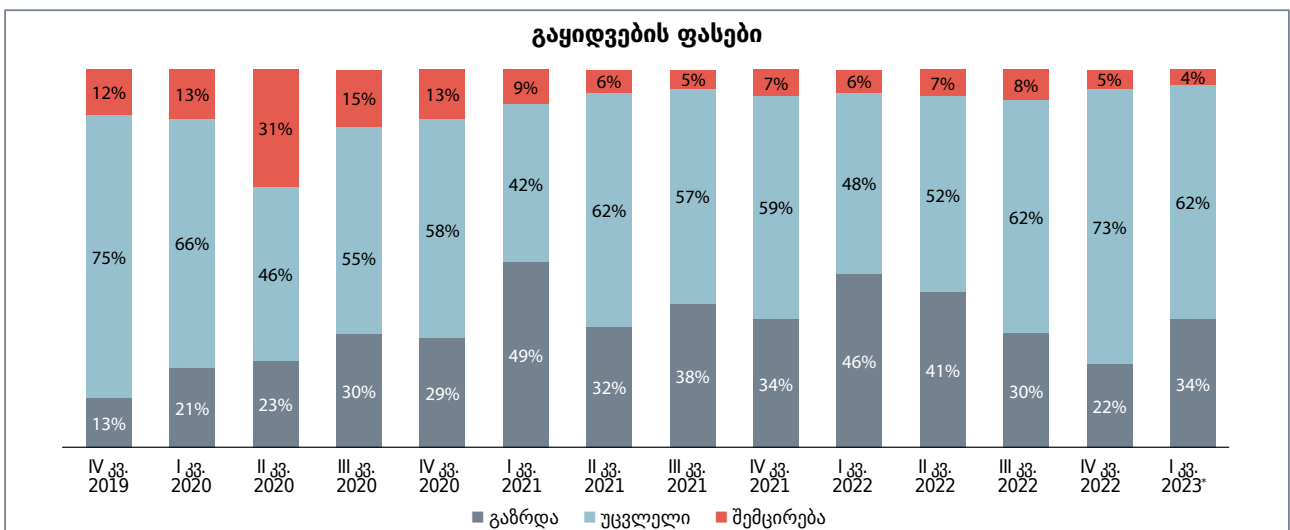
* წინასწარი შეფასება.

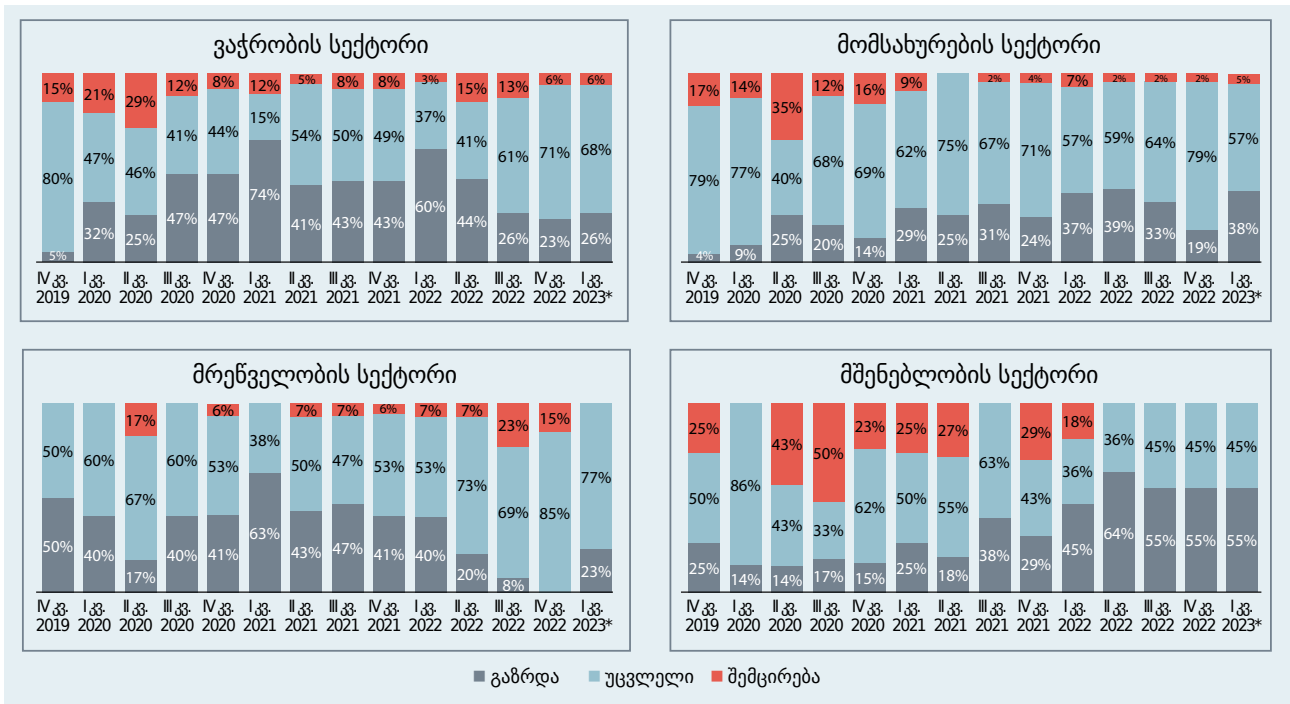
გრაფიკი 7: გაყიდვები, ადგილობრივი წარმოება და მოთხოვნა ვაჭრობის, მომსახურების, მრეწველობის და მშენებლობის სექტორებში

გაყიდვების ფასები

- 2022 წლის IV კვარტალში გამოკითხული კომპანიების 22%-მა გაზარდა გაყიდვების ფასები. რაც შეეხება 2023 წლის I კვარტალის მოლოდინს, გამოკითხულ კომპანიათა 34% ვარაუდობს გაყიდვების ფასების ზრდას (იხილეთ გრაფიკი 8).
- სექტორებს შორის, 2022 წლის IV კვარტალში ფასების ზრდას პროცენტულად ყველაზე მეტი კომპანია მშენებლობის სექტორში აფიქსირებს, რაც შესაძლოა, უკავშირდებოდეს რუსეთ-უკრაინის ომის გამო სამშენებლო მასალებზე ფასის გაძვირებას და/ან უძრავ ქონებაზე მოთხოვნის გაზრდას. ასევე, 2023 წლის I კვარტალში ფასების ზრდის მოლოდინი ყველაზე მეტად მშენებლობის სექტორში ფიქსირდება (იხილეთ გრაფიკი 9).
- ფასების ზრდის დინამიკა ყველაზე ნაკლებად მრეწველობის სექტორში შეინიშნება, ვინაიდან არცერთ გამოკითხულ კომპანიას არ დაუფიქსირებია ფასების ზრდა თავიანთ პროდუქციაზე 2022 წლის IV კვარტალში.

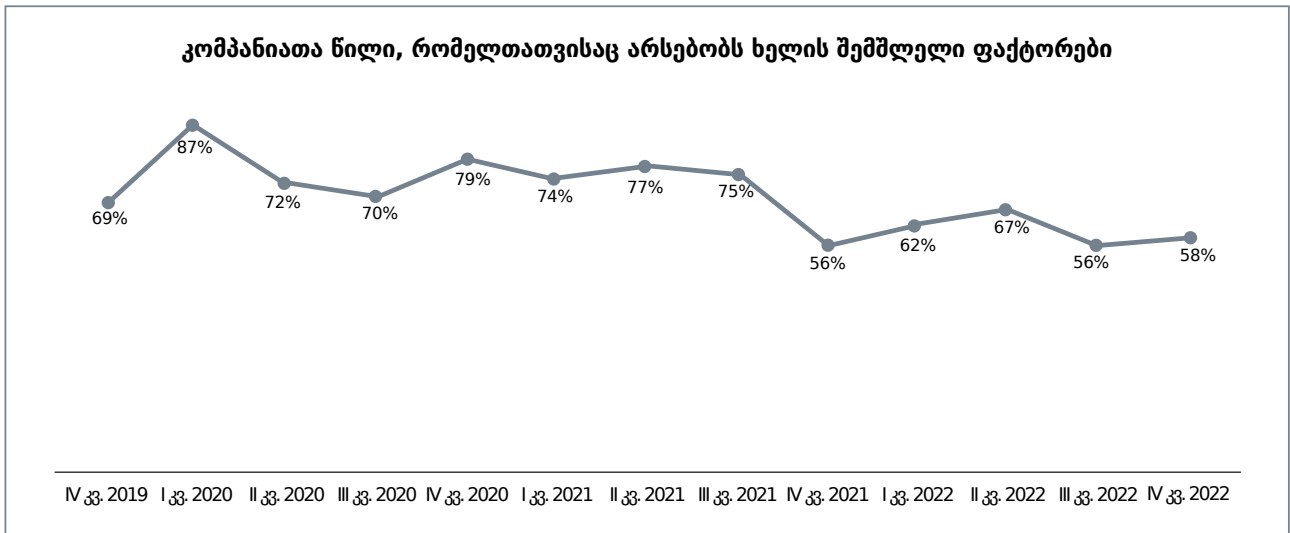
გრაფიკი 8: გაყიდვების ფასები BAG-ის წევრ და მათ ჯგუფში შემავალ კომპანიებში

გრაფიკი 9: გაყიდვების ფასები ვაჭრობის, მომსახურების, მრეწველობის და მშენებლობის სექტორებში

ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შეშლელი ფაქტორები

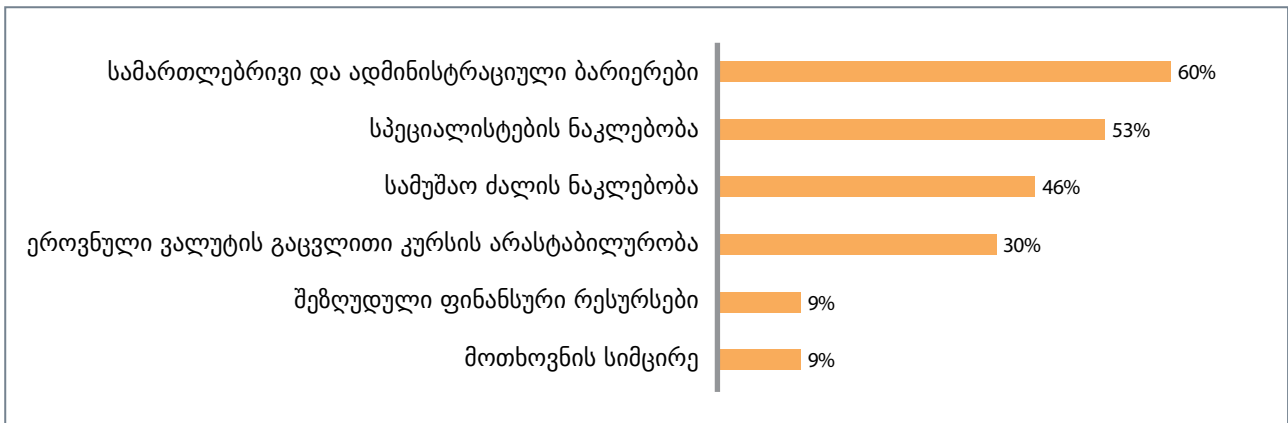
2022 წლის IV კვარტალში, 2022 წლის III კვარტალთან შედარებით, მცირედ გაიზარდა იმ კომპანიების წილი (2 პროცენტული პუნქტით), რომლებიც თვლიან, რომ მათი ბიზნესსაქმიანობისთვის არსებობს ხელის შეშლელი ფაქტორები. ასევე, აღნიშნული მაჩვენებელი 2 პროცენტული პუნქტით არის გაზრდილი 2021 წლის IV კვარტალთან შედარებითაც.

გრაფიკი 10: ბიზნესისთვის ხელის შეშლელი ფაქტორების არსებობა

2022 წლის IV კვარტალში, ბიზნესსაქმიანობისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი ხელის შეშლელი ექვსი ფაქტორია: სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები, სპეციალისტების ნაკლებობა, სამუშაო ძალის ნაკლებობა, ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობა⁴, შეზღუდული ფინანსური რესურსები და მოთხოვნის სიმცირე (იხილეთ გრაფიკი 11).

⁴ ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობა, როგორც ერთ-ერთი ხელის შეშლელი ფაქტორი ბიზნესისთვის, ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შეშლელი ფაქტორების შესახებ არსებულ კითხვარს 2021 წლის II კვარტალში დაემატა.

გრაფიკი 11: ძირითადი ხელის შემშლელი ფაქტორები გამოკითხული კომპანიებისთვის 2022 წლის IV კვარტალში

მოცემულ კვარტალში, პრობლემათა შორის პირველი ადგილი **სამართლებრივმა და ადმინისტრაციულმა ბარიერებმა** დაიკავა (აღნიშნულ პრობლემას კომპანიათა 60% ასახელებს ხელის შემშლელად). სექტორებს შორის, სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები ყველაზე მეტად მომსახურების სექტორის კომპანიებისთვის (76%) წარმოადგენს ხელის შემშლელ ფაქტორს, ყველაზე ნაკლებად კი ვაჭრობისა და მრეწველობის სექტორებისთვის (38%) (იხილეთ გრაფიკი 12).

საწარმოს ზომის მიხედვით⁵, სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები ყველაზე მეტად მსხვილი ზომის კომპანიებისთვის წარმოადგენს პრობლემას (73%-მა დაასახელა ხელის შემშლელად) (იხილეთ გრაფიკი 13).

2022 წლის IV კვარტალში, **სპეციალისტების ნაკლებობა** ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელ ფაქტორად გამოკითხულ კომპანიათა 53%-მა დაასახელა. სექტორებს შორის, სპეციალისტების ნაკლებობის პრობლემა ყველაზე მწვავე მშენებლობის სექტორისთვისაა (88%), ხოლო ყველაზე ნაკლებად – ვაჭრობისა და მრეწველობის სექტორებისთვის (38%). საწარმოთა ზომის მიხედვით, აღნიშნული ფაქტორი ყველაზე მეტად საშუალო ზომის კომპანიებისთვის წარმოადგენს პრობლემას (56%-მა დაასახელა ხელის შემშლელად).

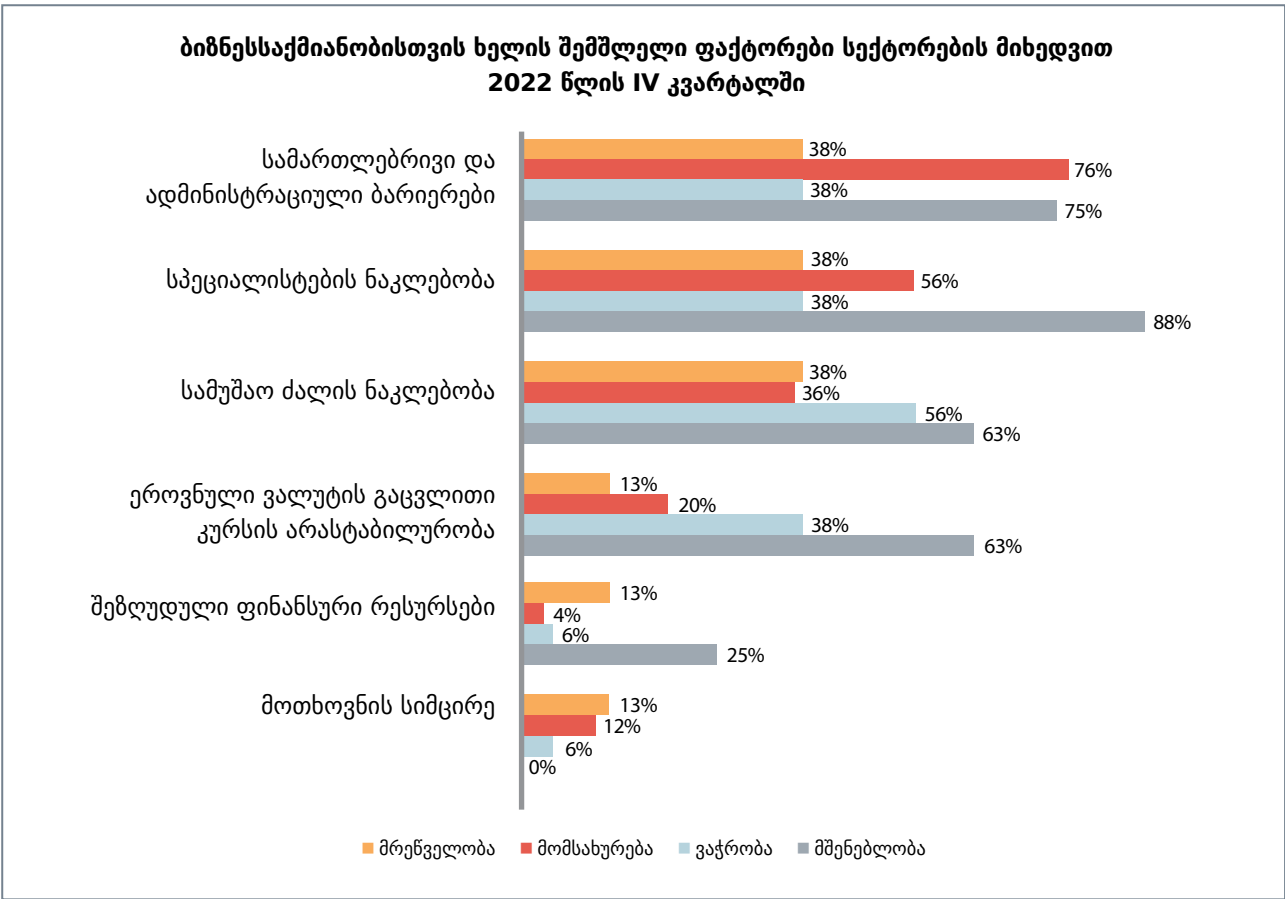
2022 წლის IV კვარტალში, **სამუშაო ძალის ნაკლებობა** ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელ ფაქტორად გამოკითხულ კომპანიათა 46%-მა დაასახელა. სამუშაო ძალის ნაკლებობის პრობლემა ყველაზე მწვავე მშენებლობის სექტორისთვისაა (63%). საწარმოთა ზომის მიხედვით, სამუშაო ძალის ნაკლებობა ყველაზე მეტად საშუალო ზომის კომპანიებისთვის წარმოადგენს პრობლემას (56%-მა დაასახელა ხელის შემშლელად).

2022 წლის IV კვარტალში, **ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობამ** ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელ ფაქტორად გამოკითხულ კომპანიათა 30%-მა დაასახელა. სექტორებს შორის, ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობა ყველაზე მეტად მშენებლობის სექტორის კომპანიებისთვის (63%) წარმოადგენს ხელის შემშლელ ფაქტორს, ყველაზე ნაკლებად კი მრეწველობის სექტორისთვის (13%). საწარმოს ზომის მიხედვით, ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობა ყველაზე მეტად საშუალო ზომის კომპანიებისთვის წარმოადგენს პრობლემას (44%-მა დაასახელა ხელის შემშლელად).

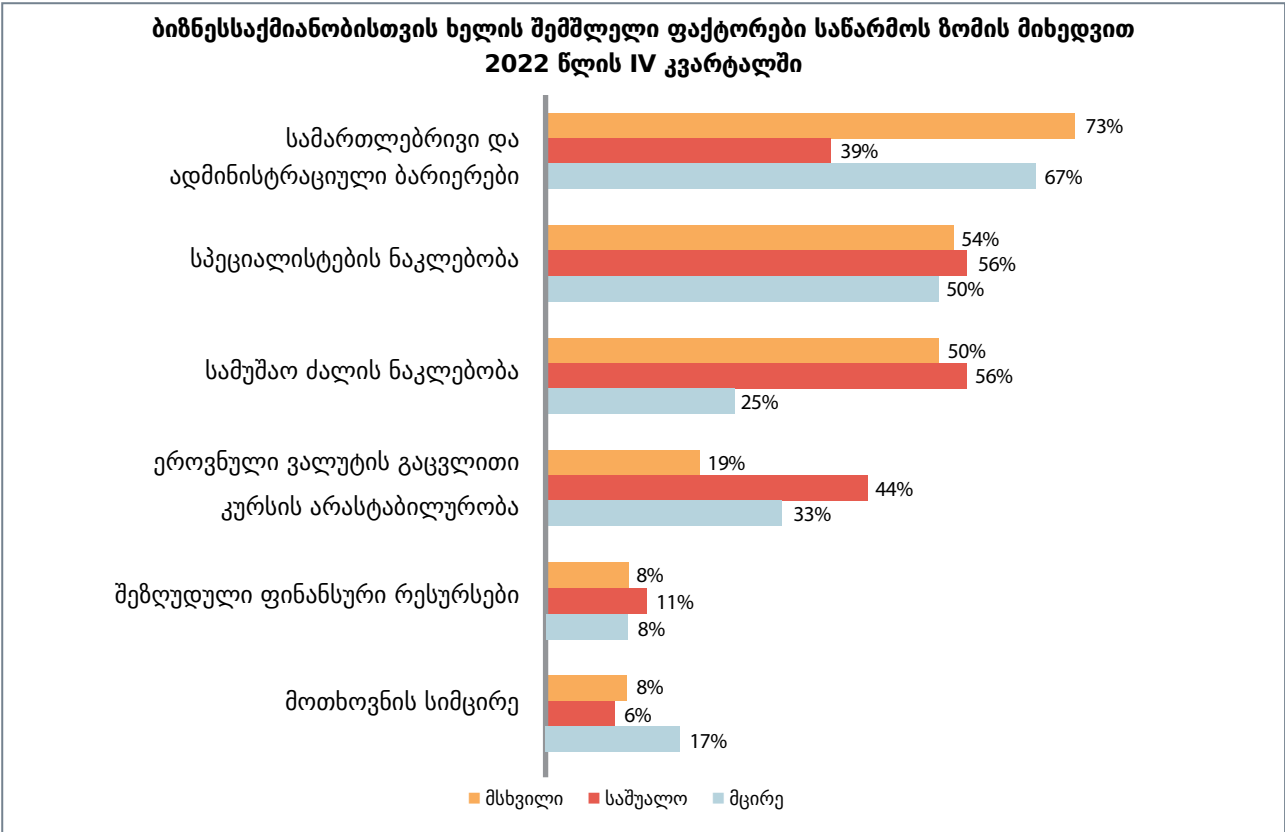
რაც შეეხება **შეზღუდულ ფინანსურ რესურსებს**, 2022 წლის IV კვარტალში, აღნიშნული ფაქტორი ხელის შემშლელად გამოკითხულ კომპანიათა 9%-მა დაასახელა. შეზღუდული ფინანსური რესურსები, როგორც ხელის შემშლელი ფაქტორი, ყველაზე მეტად მშენებლობის სექტორის (25%) მიერ ფიქსირდება. საწარმოთა ზომის მიხედვით, შეზღუდული ფინანსური რესურსების პრობლემა ყველაზე მეტად საშუალო ზომის კომპანიებს აქვთ (11%).

2022 წლის IV კვარტალში, **მოთხოვნის სიმცირე** ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელად გამოკითხულ კომპანიათა 9%-მა დაასახელა. მოთხოვნის სიმცირის პრობლემა ყველაზე მწვავე მრეწველობის სექტორისთვისაა (13%). საწარმოთა ზომის მიხედვით, მოთხოვნის სიმცირე ყველაზე მეტად მცირე ზომის კომპანიებისთვის წარმოადგენს პრობლემას (17%-მა დაასახელა ხელის შემშლელად).

⁵ საწარმოს ზომა განისაზღვრა საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მეთოდოლოგიის მიხედვით: მცირე, საშუალო და მსხვილი.

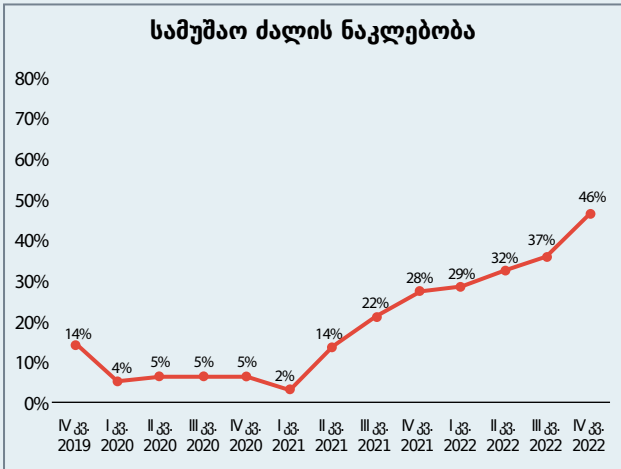
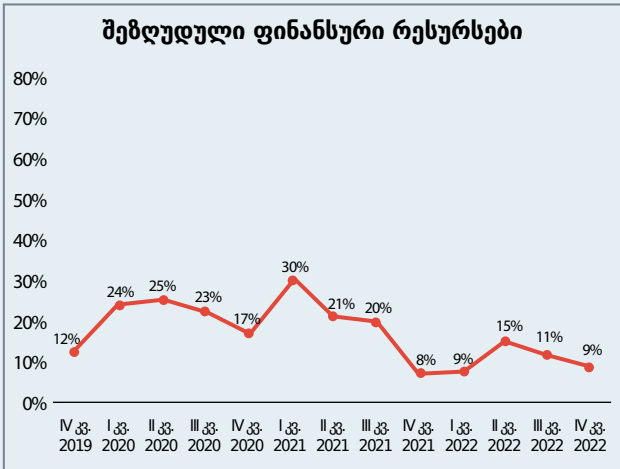
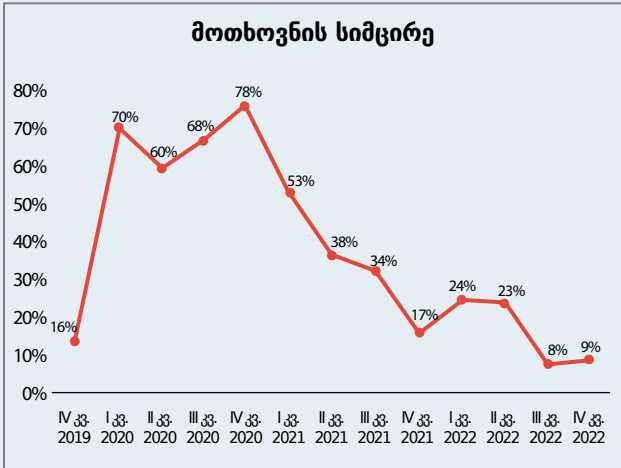
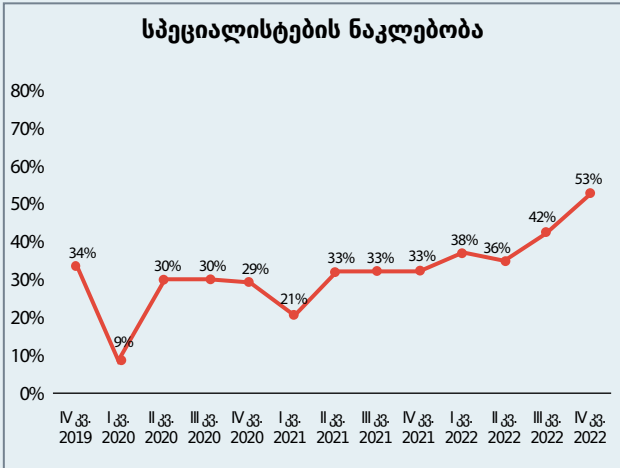
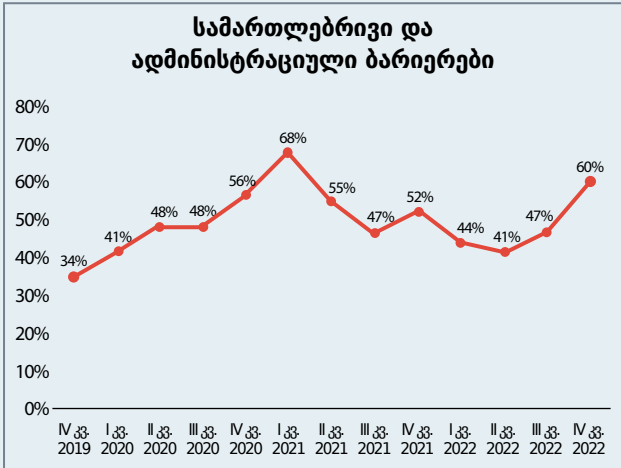
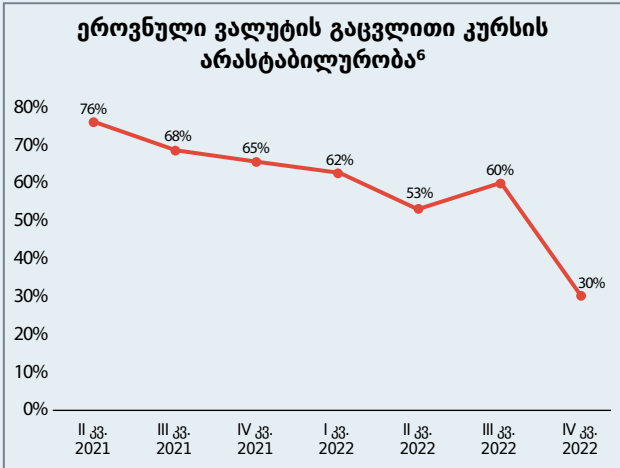
გრაფიკი 12: ძირითადი ხელის შემშლელი ფაქტორები გამოკითხული კომპანიებისთვის სექტორების მიხედვით 2022 წლის IV კვარტალში

გრაფიკი 13: ძირითადი ხელის შემშლელი ფაქტორები გამოკითხული კომპანიებისთვის საწარმოთა ზომის მიხედვით 2022 წლის IV კვარტალში

ხელის შემშლელ ფაქტორებს შორის, წინა კვარტალთან შედარებით, ყველაზე მეტად ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობის პრობლემა შემსუბუქდა (30 პროცენტული პუნქტით). ხოლო ყველაზე მეტად სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერებისა (13 პროცენტული პუნქტით) და სპეციალისტების ნაკლებობის (11 პროცენტული პუნქტით) პრობლემები გამძაფრდა (იხილეთ გრაფიკი 14).

**ბიზნესსაქმიანობისთვის ხელის შემშლელი ძირითადი ფაქტორები
IV კვ. 2019 - IV კვ. 2022**

გრაფიკი 14: ძირითადი ხელის შემშლელი ფაქტორები გამოკითხული კომპანიებისთვის

⁶ ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის არასტაბილურობა, როგორც ერთ-ერთი ხელის შემშლელი ფაქტორი ბიზნესისთვის, არსებულ კითხვარს 2021 წლის II კვარტალში დაემატა.

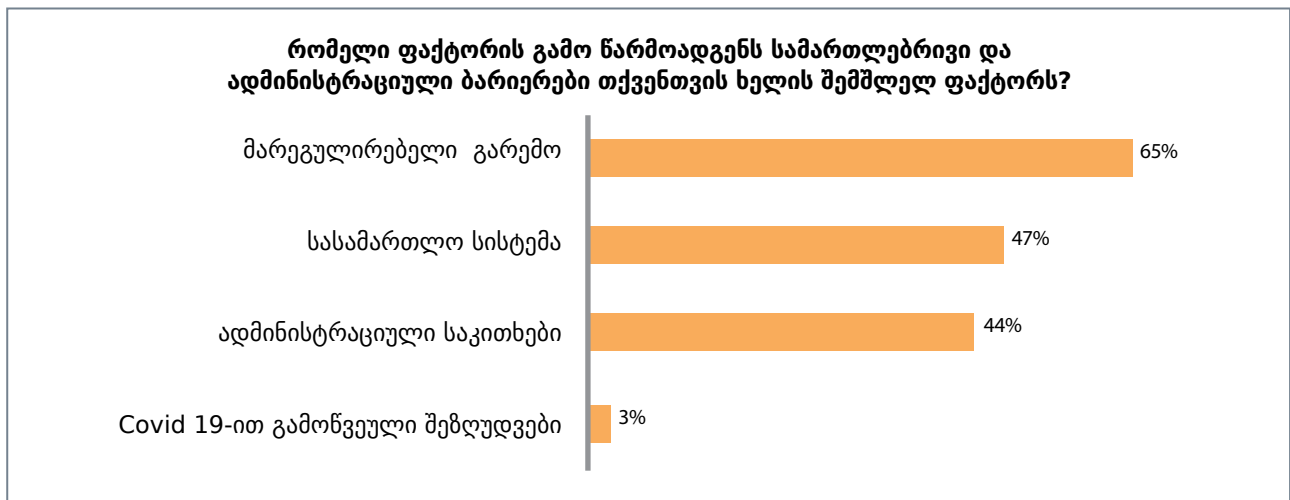
ბიზნესისთვის სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერების განმაპირობებელი ძირითადი ფაქტორები

2022 წლის IV კვარტალში, იმ კომპანიათა უმეტესობამ, რომლებმაც სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები დაასახელეს ხელის შემშლელ ფაქტორად, წინა პერიოდების მსგავსად, **მარეგულირებელი გარემო** მიიჩნევს ყველაზე მნიშვნელოვან ბარიერად, რაც ხელს უშლის მათ ბიზნესსაქმიანობას. სექტორებს შორის, მარეგულირებელი გარემო ხელის შემშლელ ფაქტორად ყველაზე მეტად დასახელდა მშენებლობის სექტორში (დაასახელა გამოკითხულთა 83%-მა, რომლისთვისაც არსებობს სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები). ხოლო მარეგულირებელი გარემო ხელის შემშლელ ფაქტორად ყველაზე ნაკლებად მრეწველობის სექტორის მიერ სახელდება (33%).

სამართლებრივ და ადმინისტრაციულ ბარიერებს შორის, მეორე ადგილს **სასამართლო სისტემა** იკავებს. აღნიშნული ფაქტორი ხელის შემშლელად ყველაზე მეტად მომსახურების სექტორში დაფიქსირდა (53%), ხოლო ყველაზე ნაკლებად მრეწველობის და ვაჭრობის სექტორებში (33%).

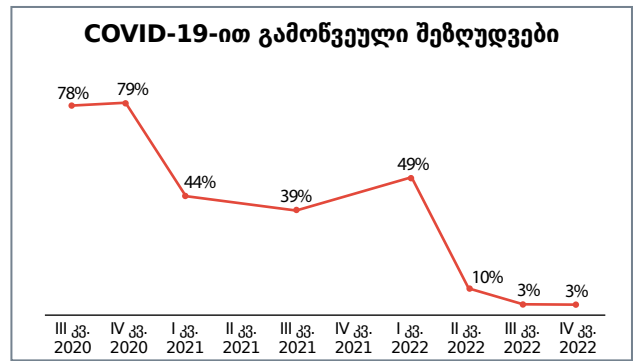
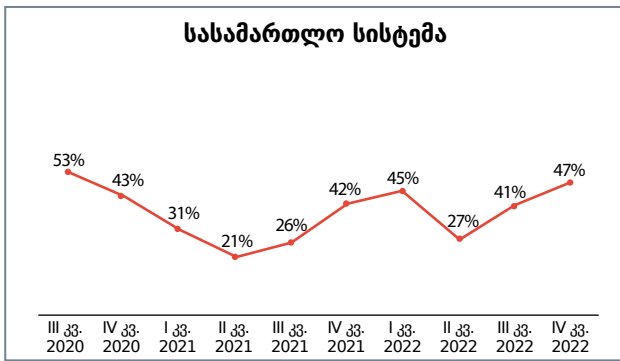
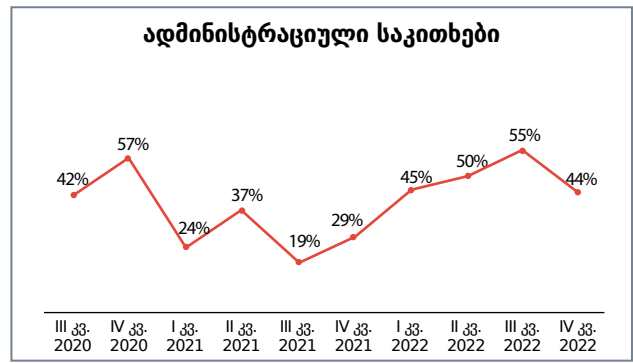
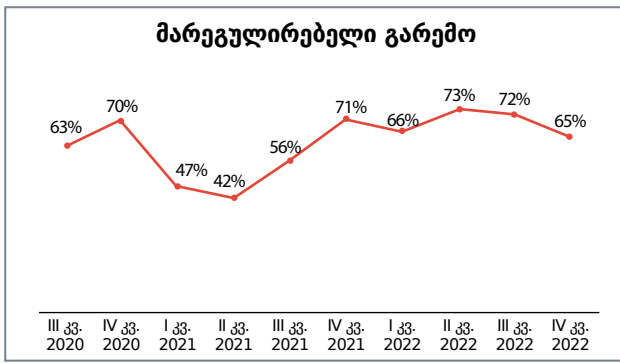
რაც შეეხება **ადმინისტრაციულ საკითხებს**, აღნიშნული ფაქტორი სექტორებს შორის, ხელის შემშლელ ფაქტორად ყველაზე მეტად მშენებლობის სექტორში დაფიქსირდა (67%), ხოლო ყველაზე ნაკლებად მრეწველობის და ვაჭრობის სექტორებში (33%).

COVID-19-ით გამოწვეული შეზღუდვები კომპანიათა მხოლოდ 3%-მა დაასახელა ხელის შემშლელად. აღნიშნული ფაქტორი ბარიერად მხოლოდ მშენებლობის სექტორში დაფიქსირდა.

გრაფიკი 15: ძირითადი ხელის შემშლელი სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები გამოკითხული კომპანიებისთვის

მთლიანობაში, წინა კვარტალთან შედარებით, შემცირებულია იმ კომპანიათა წილი, რომელიც ადმინისტრაციულ საკითხებს და მარეგულირებელ გარემოს ასახელებდა ხელის შემშლელად (შესაბამისად 11 და 7 პროცენტული პუნქტებით), ხოლო 6 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა იმ კომპანიათა წილი, რომლებიც სასამართლო სისტემას მიიჩნევს ხელის შემშლელად.

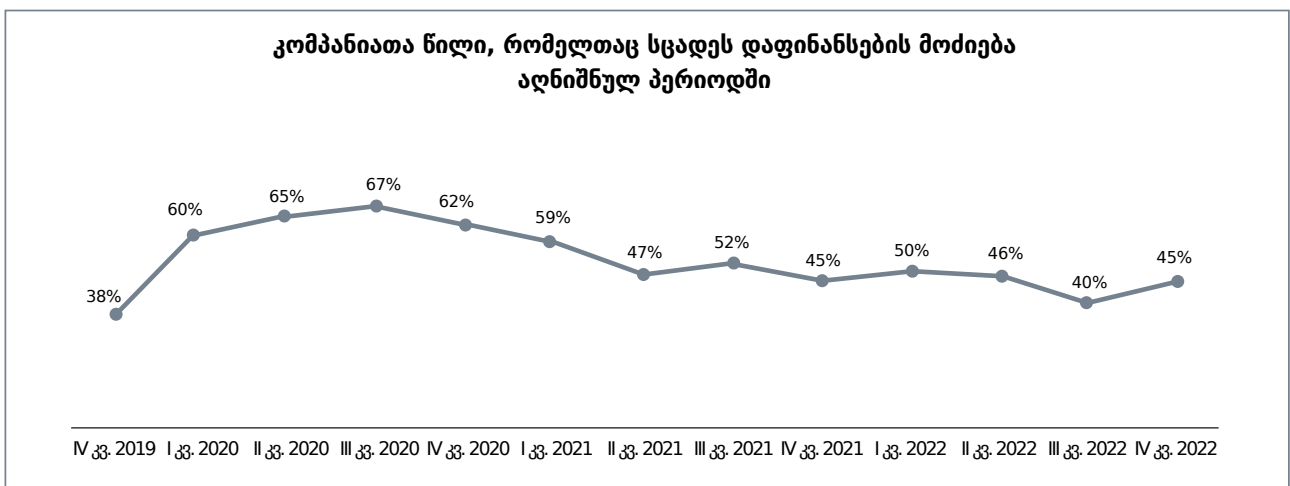

გრაფიკი 16: ძირითადი ხელის შემშლელი სამართლებრივი და ადმინისტრაციული ბარიერები გამოკითხული კომპანიებისთვის

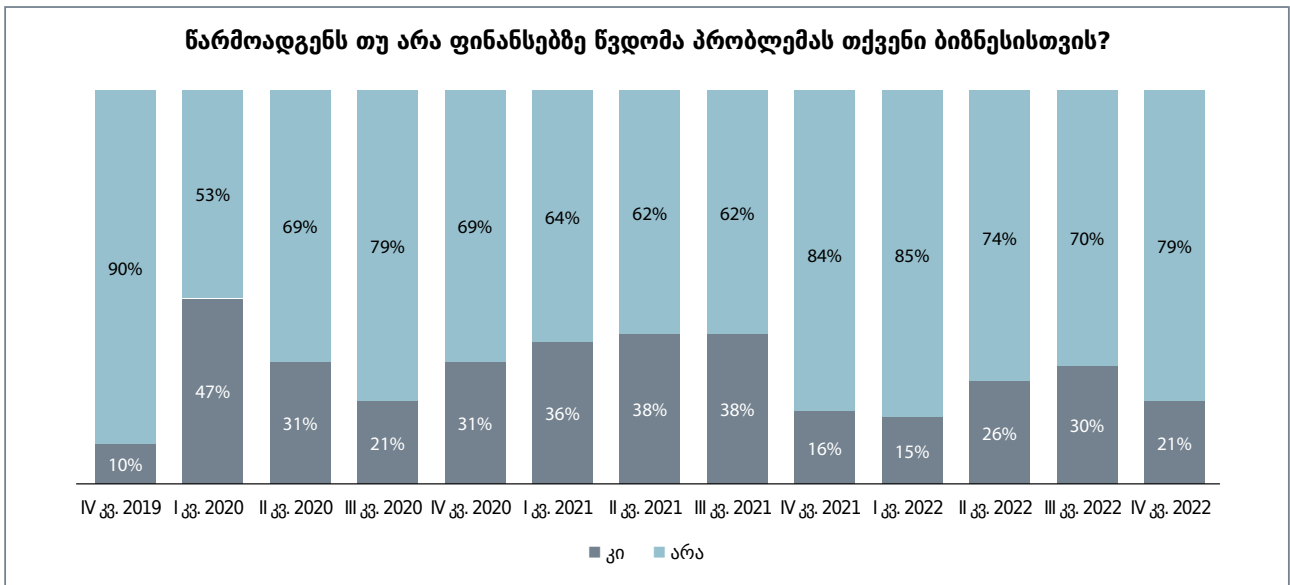
დაფინანსება

2022 წლის IV კვარტალში, დაფინანსების მოძიება სცადა გამოკითხულ კომპანიათა 45%-მა, რაც წინა კვარტალთან შედარებით გაზრდილი მაჩვენებელია (5 პროცენტული პუნქტით) (იხილეთ გრაფიკი 17).

2022 წლის IV კვარტალში, მათგან, ვინც ბოლო პერიოდში დაფინანსების მოძიება სცადა, მხოლოდ 21% აცხადებს, რომ ფინანსებზე წვდომა პრობლემას წარმოადგენს. აღნიშნული მაჩვენებელი წინა კვარტალთან შედარებით შემცირებულია (9 პროცენტული პუნქტით) (იხილეთ გრაფიკი 18).

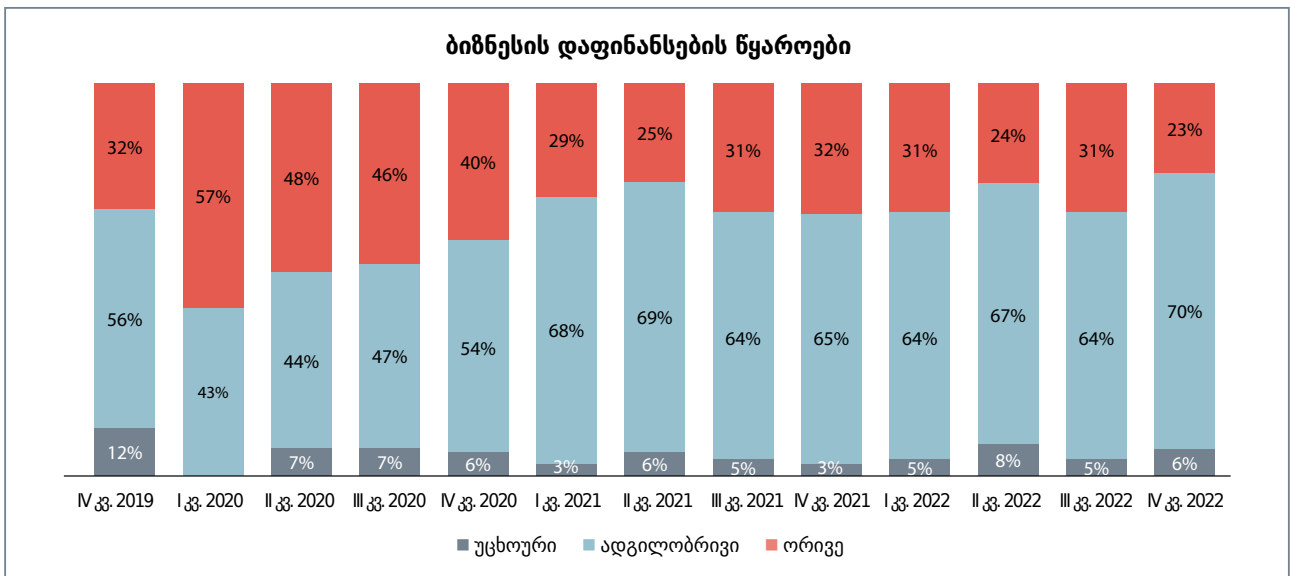

გრაფიკი 17: დაფინანსების მოძიება

გრაფიკი 18: ფინანსებზე წვდომა⁷

რაც შეეხება ბიზნესის დაფინანსების წყაროებს⁸, 2022 წლის IV კვარტალში, წინა პერიოდების მსგავსად, კომპანიათა უმეტესობის განცხადებით, ისინი ფინანსებიდან ადგილობრივი წყაროებიდან. ამასთან იმ კომპანიათა პროცენტული წილი, რომლებიც მხოლოდ უცხოური წყაროებიდან ფინანსებიდან, 2022 წლის IV კვარტალში, წინა კვარტალთან შედარებით, 1 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა.

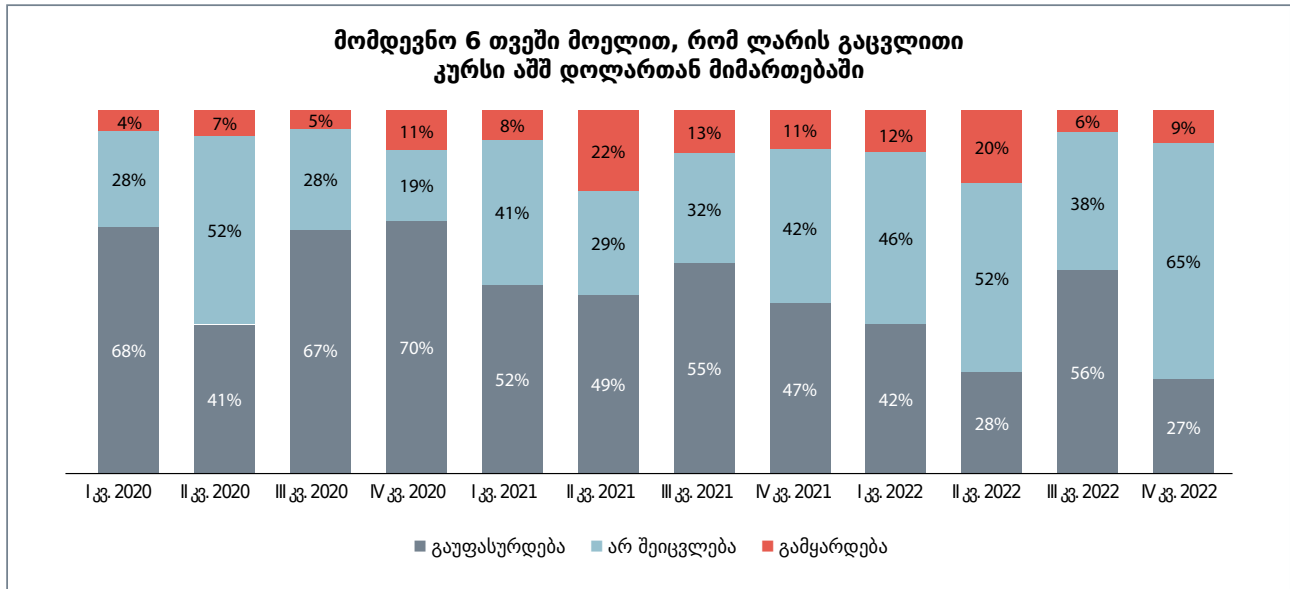

გრაფიკი 19: დაფინანსების წყაროები

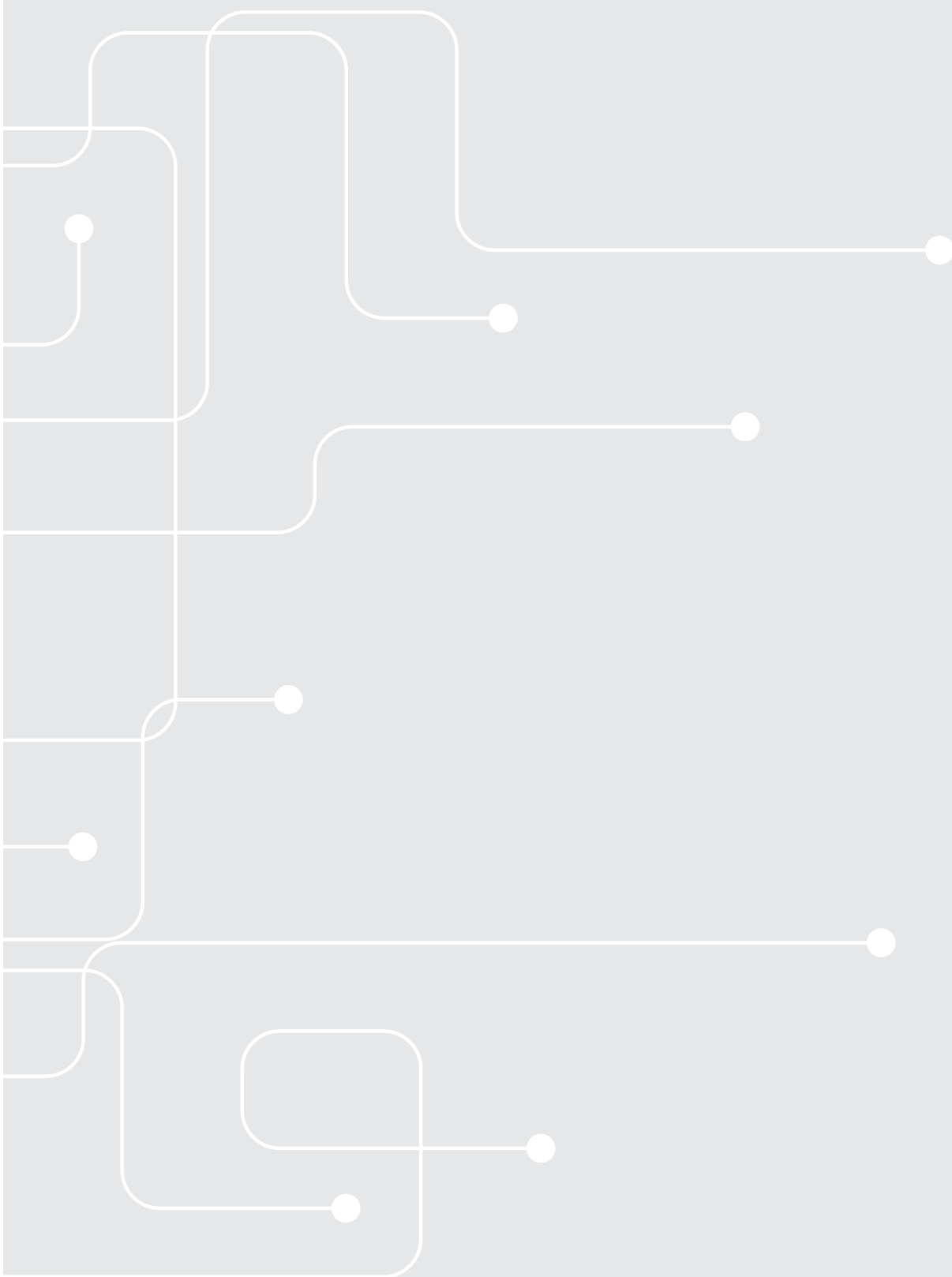
⁷ კითხვას პასუხი გასცა გამოკითხულთა მხოლოდ იმ ნაწილმა, რომელმაც უკანასკნელ პერიოდში სცადა ფინანსების მოძიება.
⁸ 2021 წლის I კვარტალში ინდექსის მეთოდოლოგიაში განხორციელებულმა ცვლილებამ (გამოსაკითხი კომპანიების ბაზის გაზრდამ) გავლენა იქონია ბიზნესის დაფინანსების წყაროების სტრუქტურაზე. სხვა მაჩვენებლებზე მეთოდოლოგიურ ცვლილებას არსებითი გავლენა არ ჰქონია.

მოლოდინი გაცვლითი კურსის შესახებ

2022 წლის IV კვარტალში, 2022 წლის III კვარტალთან შედარებით, განახევრდა იმ კომპანიების წილი (შემცირდა 29 პროცენტული პუნქტით), რომლებსაც მომდევნო 6 თვეში ლარის აშშ დოლართან გაცვლითი კურსის გაუფასურების მოლოდინი აქვთ. ამასთან, წინა კვარტალთან შედარებით, 2022 წლის IV კვარტალში, 27 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა იმ კომპანიების წილი, რომლებიც ეროვნული ვალუტის გაცვლითი კურსის ცვლილებას არ ელიან მომდევნო 6 თვეში.

გრაფიკი 20: ლარის აშშ დოლართან გაცვლითი კურსის ცვლილების მოლოდინი

კონტაქტი:

გ. ლეონიძის ქ. 2, თბილისი, საქართველო

☎ +995 32 2 202-215

✉ info@bag.ge

f Business Association of Georgia

www.bag.ge